

SLOVENSKI NAROD

iznaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati peti vrsta Din 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod vselja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za tucestvo Din 25.- Rokopis se ne vračajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Škafjeva ulica št. 6.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-36

Podružnice: MARIBOR: Strossmayerjeva 2b — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 66; podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101

Poštna aranžirana v Ljubljani št. 10.351.

Italija se je pridružila valutnemu sporazumu:

Razvrednotenje lire za 41 odstotkov

Pod pritiskom notranjih gospodarskih in finančnih priškov se je italijanska vlada odločila za dalekosežno razvrednotenje lire, da se tako izogne še hujšim posledicam — Novo prisilno posojilo in povišanje davkov za kritje a besinske ekspedicije

Kakor smo poročali že včeraj v enem delu izdaje, je italijanska vlada na svoji včerajšnji seji sklenila razvrednotenje lire. O tem sklepu se doznajajo naslednje podrobnosti:

Na včerajšnji seji italijanske vlade, ki je bila posvečena izključno valutnim vprašanjem, je Mussolini obširno poročal o ukrepih, ki jih mora izvesti Italija. Njegovi predlogi, o katerih ni bilo razprave, so bili soglasno sprejeti in določajo:

1. Devalvacija lire za 30 odnosno 40 odstotkov.
2. Stroge ukrepe za borbo proti drugini.
3. Znižanje uvoznih carin.
4. Zmanjšanje nekaterih uvoznih kontingentov.
5. Prisilno posojilo v višini 5 odstotkov vsega nepremičnega imetja ter novi davki.

Lira se devalvirala in stabilizirala na relacijah 90 lir za en funt in 19 lir za en dolar. Italija bo imela zaradi devalvacije lahko le koristi od inozemstva, zlasti, kar se tiče izvoza in tujkega prometa. Edino povišanje cen lahko ogroža koristi, ki jih more italijanska država pri-

čakovati od devalvacije svoje valute. Zato je potrebno, da se cene najvažnejših življenjskih potrebščin blokirajo in da se pod nobenim pogojem ne dovolijo niti najmanjše njihovo naraščanje.

S posebno odredbo se imajo zmanjšati odnosno omejiti kontingenti za uvoz nekaterih vrst blaga iz inozemstva. Vlada bo na ta način lahko preprečila vsak prekomeren uvoz blaga, ki bi mogel škodljivo vplivati na gospodarski položaj po najnovejši devalvaciji lire.

Lira se povrne na zlati standard. Zlata vsebina lire se zniža za 40,93%, in sicer od prejšnjih 7.9190 grama zlata na 6.9290 grama zlata. Ker določa ameriški zakon o devalvaciji možnost devalvacije za nadaljnjih 10 odstotkov, ki bi se izvedla, če bi bilo to v interesu ameriških tržišč ali v skladu s splošnim položajem na svetu, si tudi Italija pridržuje pravico, da zmanjša vrednost svoje valute še za nadaljnjih 10 odstotkov.

Vrednost zlate rezerve pri Italijanski banki se zaradi devalvacije lire poveča in se vsi presežki odstopijo državni blagajni.

V svrhu kontrole nad cenami je Mussolini predlagal poseben zakon. Cene življenjskih potrebščin ostanejo v glav-

nem iste, kakor so bile določene za mesec september in se ne bodo smele povišati. V roku dveh let se tudi ne smejo povišati najemnine za stanovanja in lokale in tudi ne zakupnine. Cene električnemu toku in plinu ostanejo neizpremenjene do nadaljnjega. Isto velja za cene voznih listkov za tramvaj, avtobuse in na železnice. Posebne določbe bodo veljale za cene v hotelih, restavracijah in drugih lokalih.

S posebnim odlokom je bil ministrski predsednik Mussolini pooblaščen, da določa sproti smernice za carinsko politiko. Ukinejo se vse carine ad valorem, ki so doslej hudo obremenjevale podjetja in povzročale naraščanje cen. Ukinitve teh carin bo po pričakovanju vlade mnogo pripomogla k uspešni borbi proti drugini.

Nadalje je bilo sklenjeno, da se razpiše novo notranje posojilo, ki se bo obrestovalo po 5 odstotkov. Posojilo bo prisilno za vse posetnike in lastnike nepremičnin. Posojilo bo znašalo 5 odstotkov vrednosti vseh nepremičnin v Italiji, ki so privatna last. Porabilo se bo za investicije v zasedeni Abesiniji. Posameznim posestnikom je omogočeno, da subskri-

birajo to posojilo z likvidnimi sredstvi, če jih imajo na razpolago.

Končno so bili določeni tudi novi davki. Progredivno bodo obdavčene dividende, in sicer minimalno za 6 odstotkov. Rezerve ostanejo nedotaknjene. Obdavčiti se ima le čist dobiček. Dividende kolonialnih podjetij, ki so s svojimi investicijami v vzhodni Afriki mnogo riskirala, novemu davku niso podvržene.

Vlada se bo v soboto ponovno sestala, da prouči prve učinke svojih današnjih ukrepov.

Znižanje carin na uvoz življenjskih potrebščin

Na podlagi pooblastil, ki jih je ministrski svet odobril predsedniku vlade Mussoliniju, je že danes izšel odlok o znižanju carin na uvoz najvažnejših življenjskih potrebščin. Tako se zniža carina na žito od 75 na 47 lir za sto, enako za moko, carina na živino za 65 odstotkov, na meso 60, na olivno olje za 40, na jajca za 64 odstotkov, na premog od 10 na 5 lir za tona, na koka od 42 na 30 lir, enako tudi na surovi bombaž.

Vsi kliringi se imajo prilagoditi novim tečajem. Privatni kompenzacijski posli se morajo popolnoma ukiniti.

Hud udarec za našo lesno trgovino

Zaradi devalvacije lire so prekinjena vsa pogajanja za izvoz lesa v Italijo

Ljubljana, 6. oktobra.

Iz trgovskih krogov, ki so v največji meri odvisni od trgovine z Italijo, nam poročajo, da so se glede na katastrofalni padec lire prekinila vsa pogajanja med našimi izvozniki in italijanskimi uvozniki. Vzrok temu je nesigurnost valute. Istočasno so se prekinile tudi vse dispozicije, ki so bile dane na odpremo novih pošiljk za Italijo. S strahom čakajo zdaj trgovci, kaj bo z obračunanjem sta-

rih zamrznjenih terjatev v Italiji, kajti v Italiji se nahajajo kapitali naših izvoznikov, ki zanje nedosegljivi. Naša lesna trgovina je prizadeta tembolj, ker ne more dobiti za te terjatve novih kreditov, ki so potrebni za obratovanje. Zaradi prekinitve trgovskih odnošajev kot posledico padca lire, četudi morda le začasno, grozi našim uvoznikom nova zguba.

Beograd ne dobi velesejma

Izkazalo se je, da je docela nepotreben

BEOGRAD, 6. oktobra. r. Merodajni čimtelji so opustili misel o ustanovitvi beograjske velesejme, ker niso našli primerne odziva niti v jugoslovenski industriji niti v sosednih državah. Zato je bilo sklenjeno, da se pomladi meseca maja organizira samo kmetijsko-zivorejska razstava. S tem odpade tudi 6 milijonsko posojilo DHB Bilo pa bi vsakega na mestu, da se sedaj beograjskemu velesejmu namenjene obilne podpore poklonijo ljubljanskemu velesejmu, ki že ima svojo tradicijo.

Julij Gömbös umrl

Budimpešta, 6. oktobra. z. Danes ob 10. je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Ministrski predsednik Julij Gömbös a Jakfa je davi ob 9. preminil v sanatoriju Neuwittersbach na Dunaju.

Kakor se je že včeraj izvedelo, se je bolezen ministrskega predsednika Gömbösa, ki je bil že dva meseca na bolezenskem dopustu, zadnje dni rapidno poslabšala. Prihodnje dni bi se bil moral

vrniti v prestolnico, ker se pripravila prenova vlada. Zdravniki pa so mu potovanje strogo zabranili. V teku noči je nastopila kriza in danes zjutraj je Gömbös izdihnil.

Njegova smrt bo izvala velike spremembe v madžarskem notranjem političnem življenju. Truplo bodo danes prepeljali z Dunaja v Budimpešto, kjer se bo vršil pogreb na državne stroške.

Uporniki vedno bolj pritiskajo

Okrog Madrida, ki pa ga ne mislijo izprazniti, se razvijajo ogorčene borbe

La Corugna, 6. oktobra. AA. Havas: Tukajšnji radio objavlja, da je položaj nacionalistov na vseh frontah upoden. Nacionalistična letala so zopet bombardirala Bilbao. Vlade čete napadajo Oviedo. Napad je bil zelo hud. Izstreljenih je bilo na mesto okoli 800 granat in 400 bomb. Vkljub temu je bil napad na mesto odbit.

Madrid, 6. oktobra. AA. Havas: Uradno se objavlja, da španska vlada ni izdala nobene odredbe za izpraznitev Madrida. Odpuščajo se samo družine z malo deco, ki potrebuje posebno hrano.

Uporniški zunanji minjster

Pariz, 6. oktobra. o. Zunanji minister uporniške vlade v Burgoasu Yanguas, ki je vedel resor za zunanje zadeve že pred 8 leti v času diktature Prima de Rive, je izjavil novinarjem, da si nova vlada ne bo skušala z vsi naglo pridobiti priznanja drugih držav. Spanija bo sedaj predvsem potreben mir. Nova vlada bo zato vodila politiko mira in sodelovanja z vsami dr-

žavami. Naravno je, da bo navezala čim tesnejše stike z državami, ki sedaj simpatizirajo z uporniki. Posebno bo skušala ojačiti prijateljstvo z Južno Ameriko. Kar se tiče Društva narodov, za novo špansko vlado ne bo posebnega pomena, ali naj ostane španija še nadalje njegova članica. To je v ostalem tudi povsem razumljivo, ker je španija že 1928. na Yanguasovo pobudo prvič izstopila iz Društva narodov.

Vladno vojno poročilo

Madrid, 6. oktobra. o. Po najnovejših vesteh z južnega in zapadnega bojišča je vladnim četam uspelo več napadov proti upornikom, ki so se zaradi velikih izgub morali umakniti s svojih postojank. Vesti o vladni ofenzivi poročujeta celo radijski postaji v Seviliji in Burgoasu. Vladne čete so dosegle večje uspehe pri Burgoasu. Splošno se pričakuje, da bo mesto padlo vsak čas. Vladna ofenziva je naperjena tudi proti Toledu.

Velika rudniška nesreča v Belgiji

Eksplozija plina je dosedaj zahtevala 21 smrtnih žrtev, 8 rudarjev pa še pogrešajo

Bruselj, 6. oktobra. k. Rudniška katastrofa v Bouvareu pri Monsu je vznemirila vso Belgijo, ker nista še potekli dve leti, odkar je slična katastrofa v Lambrachiesu zahtevala malone 60 žrtev. Pri sedanjih je bilo ubitih 21 rudarjev. Iz zasutega rova so izkopali še 3 mrtvece, v njem pa je ostalo nadaljnjih 8. Izmed ranjenecv so naknadno umrli še štirje, tako da je število žrtev naraslo na 21. V bolnicah leži še 29 ranjenecv, izmed katerih se nekateri še vedno bore s smrtjo. Danes je bil pogreb žrtev, ki se ga je udeležilo na tisoče ljudi. Med venci je bil tudi kraljev venec. Vse kaže, da bodo oblasti odredile zaporo rudnika, kakor so morali zapreti po zadnji katastrofi tudi rudnik v Lambrachiesu.

Stalin — neomejen gospodar Rusije

Brezobzirno je odstranil vse svoje nasprotnike

London, 6. oktobra. b. Poluradni »Times« posveča nedavnim izpremembam v izvršnem komiteju komunistične stranke, zlasti pa izpremembi v vodstvu GPU uvodnik, v katerem izraža mnenje, da je vzrok teh nepričakovanih izprememb nedvomno nujnega značaja. Ne ve se, ali se je spet kje pripravljala zarota proti Stalinu ali ne, dejstvo pa je, da se je v enem krilu stranke pojavila ostra opozicija proti Stalinovi »nacionalizaciji« sovjetskega življenja, ki zavzema sadnje čase čedalje večji obseg. Večina članov komunistične stranke, ki šteje okoli dva milijona vpisanih pristavev, je bila in je

nedvomno, na Stalinovi strani, vendar pa je moč opozicionalnih »internacionalistov« narasla že na okoli 300.000. Ko je Stalin spoznal moč opozicionalne skupine v stranki, je sklenil iztrebiti iz stranke in odstraniti z vseh vidnejših položajev vse svoje nasprotnike, ki so sledili navodilom Trockega. Iz tega prečiščenja izhaja sedaj sovjetska vlada močnejša kot kdajkoli poprej. Stalin kontrolira sedaj stranko, Vorošilov pa armado. Jagoda je bil odstranjen kot šef tajne policije zato, ker ni znal pravočasno zatreti opozicije v stranki, o kateri ni Stalinu niti referiral, da bi bil moral to že zdavnaj storiti.

Tudi Litvinov med zarotniki?

Zeneva, 6. oktobra. o. O Litvinovu se v krogih Društva narodov širijo zadnje čase razni alarmantni glasovi. Tako zatrjujejo, da namenava v najkrajšem času odstopiti v Moskvo, da se zagovarja proti najnovejšim obtožbam, da je bil tudi on spleten v zaroto trockistov. Zatrjuje se, da so pri arbiranem Radeku, njegovem intimnem prijatelju, našli seznam osebnosti na najvišjih mestih ruske uprave, ki so jih namenavali trockisti po revoluciji odstraniti. V tem seznamu Litvinova baje ni in zato sklepajo, da so ga trockisti snatili za svojega. Nihče ne ve, kako se bo Lit-

vinov opravičil. Po neki drugi verziji se splot ne bo več vrnil v Moskvo, ker bi ga tam takoj aretirali.

O odstopitvi Rajevega kot ravnatelja lista »Journal de Moscou« piše današnji »Matin«, da je zelo pomembna. Rajeovski je bil predpovedano med ruskim komisariatom za zunanje zadeve ter tujimi diplomati in novinarji. Razen tega je spadal med Litvinovljeve varovance. Iz tega sledi, da vesti o bližnjem odstopu Litvinova niso brez podlage. Na čelu skupine, ki zahteva odstopitev Litvinova so Vorošilov, Ježov in Žikojev.

Tudi na Portugalskem vre

Lizbona, 6. oktobra. d. Kakor znano, je državljanska vojna v Španiji našla odmev tudi na Portugalskem, kjer traja še nad štiri tedne vojnaška in delavska revolucija proti Salazarjevi fašistični vladi. Gre za revolucijo, ki sicer še ni dosegla brutalnosti španske državljanske vojne, toda položaj portugalske vlade postaja z vsakim dnem bolj moten. Vojaškemu uporu so se pridruživale rane delavske organizacije. Upor se je pričel v Lizbonu z ostanjem vojaškega odbora, gibanje pa se je razširilo proti severu v pokrajino reke Tago do važnega pokrajinskega mesta Santarema, oddaljenega 70 km od Lizbone, ki so se ga revolucionarji polastili brez večjega odpora. Najprej so revolucionarji iz San-

tarema prekinili vse železniške zveze severa s glavnim mestom. Tako nima važno mesto na severu Coimbra, kakor tudi Castello Branco nobene zveze več z Lizbono. Na vzhodu so revolucionarji zasedli Abrantes, odkoder vodi železnica proti portugalsko-španski omejni postaji Elvas, ki se nahaja na višini španskega mesta Badajosa, ki je v oblasti španskih upornikov.

Revolucionarno gibanje ni ostalo omejeno samo na vojašnice, temveč se je razširilo zlasti v delavskih krajih Lizbone. Da bi čim bolj pospešile revolucionarno gibanje, so rane delavske organizacije, ki nastopajo sporazumno z vojaškimi uporniki, preglašile splošno stavko po vsaj dveh,

Iz domače politike

Koncentracija se nadaljuje

Pretekli teden izvršena združitve poslastkega kluba JNS in Jevtičevega kluba pomenja prvi korak, da se združijo v eno enotno falango vsi nacionalni življenji v državi, ki jim je ideal Jugoslavija, kakršna je bila v zamisli blagopokojnega velikega kralja Ujedinitelja. V tem oziru piše sarajevska »Jugoslovenska Posta«: »Po osnovanju enotnega kluba JNS bo treba pričeti z reorganizacijjo JNS. Treba bo k delu v strankinih organizacijah prilegniti Jevtičeve pristaje, predvsem pa vse one, ki so stali ob strani zaradi razcepljenosti nacionalnih skupin, ki so se izrekle za program narodnega in državnega edinstva, kakor ga je izoblikoval kralj Aleksander v svojem šestomesečnem manifestu. S tem bo stranka pridobila na moči in bo našla tudi močno zaslombo med narodom. Tudi to vprašanje bo rešeno, kakor čujemo, že te dni. Storjen bo na ta način važen korak naprej v akciji, da se vsi nacionalni življenji povežejo med sabo v močno enoto. Kakor zatrjujejo v krogih obeh skupin, se bo dal ta drugi del koncentracije vseh nacionalnih življenj izvesti mnogo lažje, ker je razpoloženje širokih ljudskih množic odločno za to koncentracijo.«

»Tajna družba katoliških seniorov«

V okviru Katoliške akcije in pod pokroviteljstvom zagrebškega nadškofa-koadjutorja dr. Stepinca snamejo hrvatski klerikali posebne mladinske organizacije, v katerih hočejo organizirati hrvatsko mladino vseh stanov in poklicev. Tako so osnovali društva »Seljačka kat. omladina« (Skom), »Kat. radnička omladina« (Krom), »Gradjanska (meščanska) omladina« (Grom) in »Djačka kat. omladina« (Djakom). Vsa ta društva so bila osnovana na eni strani proti sličnim mačkovskim organizacijam, na drugi strani pa proti Krležarjem, ki tudi niso več po ukusu zagrebških klerikalnih voditeljev, češ da je krležarska organizacija preveč zaplavljena v mačkovske vode. Da so zaradi te klerikalne akcije mačkovci silno ozkovaljeni, je jasno. Duška tej nevolji daje brodska »Mladina«, znano mačkovsko glasilo, ki piše: »Klerikalci se ni posrečilo trik s »stlačaji« Katoliške akcije, preko katerih so nameravali prevesti seljačko-krležarje v Skom-društva. Sedaj skušajo dobiti delavce-krležarje v Krom-društva, pripravljajo pa se še, da dobe preko katehetov po srednjih šolah še dijake-krležarje v svoja Djakom-društva. Tako bi malo po malo dobili za svoje bodoče politične cilje hrvatske kmete, delavce in dijake, ki bi bili potem člani politične katoliške akcije, ki ji je na čelu kot vrhovno njeno vodstvo »Tajna družba katoliških seniorov«. Vsa ta poštna mladina bi bila tekom časa sredstvo za politično, a ne za duhovno obnovo gospode, ki ji imajo vsi Hrvati katoliški pravico zaklatic: Gospodje, ven iz naših poštenih hrvatskih vasi, ven iz poštenih naših delavskih hiš, dijaških sob in studentskih klubov! Mi vas nečemo in zavedajte se, da ni aile, ki bi nas primorala k vstopu v takozvana društva Katoliške akcije, v kateri mi slutimo bodočo politično stranko!« — List govori nato o »družbi katoliških seniorov« in jim očita, da so vse svoje delovanje usmerili na to, da na ta ali oni način uničijo krležarje. Župnikom so dali navodila, da morajo na kakrnikoli način povzročiti konflikt s krležarji. Čim je spor tu na primer s prepovedjo razobeženja hrvatske zastave pri društvenih svečanostih, naj župnik takoj razpusti dotično krležarsko društvo in o tem obvesti vodstvo Katoliške akcije, ki bo nato takoj v oni župniji osnovalo — Skom.

Kakor je razvidno, so si klerikali in mačkovci na Hrvatskem hudo v lahkih in sicer radi krležarskih društev, ki so jih klerikali osnovali, ki pa jih hočejo sedaj uničiti, a jih branijo pred njihovimi očeti mačkovci, kar na stvari ni brez pikanosti.

»Igra z življenjem hrvatskega naroda«

»Hrvatska Istina« je v svoji prvi številki kakor smo zabeležili, omenila, da je prof. Jelaić na nekem svojem shodu farbat ljudi, da bodo Hrvati v najkrajšem času svobodni in imeli svoje kraljestvo. Na to svojo pripombo navezuje »Hrvatska Istina« v svoji drugi številki in piše: »Ni res, da vodi dr. Maček hrvatski narodni pokret z namenom, da osnuje svobodno hrvatsko kraljestvo. To zatrjujejo brezvestni agitatorji, bolni slavohepniki, politični slaboumniki! S seširami, z metlami, zastavami, z jezikom se ne ustanavljajo kraljestva, a brez vojne bi se tako kraljestvo ne moglo ustvariti. Take nedosegljive veličine uma in politične močnosti ne poraja programa svojega šefa, oni si ničesar ne zapomnijo. Ti božji veleumi ne poznajo poglavitnih načel mednarodnih pogodb, oni se igrajo z življenjem hrvatskega naroda, oni s peklenskimi svojim jezikom kličejo pošast državljanske vojne. Mi nečemo take politike, mi nečemo krvilist nato dokazuje, da mora biti nujna posledica politike, ki jo sedaj dela Mačkova okolica, neizogibna propast, zato da je še skrajni čas, da se prepreči sicer sigurni pomol v hrvatskem narodnem pokrozu.

GANGSTERJEV NAJLEPSI ROMAN, izdan v najlepši preloži bavarških visokih Alp — Zagreb, Adlerwald — v prekrasnih gozdnih ORLOVO GNEZDO

Grad Hubertus

Hans Schöndt, Friedrich Ullrich, Paul Richter, Hans Kautski, Frida v KINO UNION

Zborovanje gospodarskih krogov

Resolucija o željah in težnjah naših trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev

Ljubljana, 6. oktobra. V nedeljo je bilo v Ljubljani v Trgovskem domu živahno manifestacijsko zborovanje, katerega se je udeležilo lepo število trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev. Zborovanje je otvoril g. Karel Soss, ki je povdaril, da se vrše slične manifestacije gospodarskih krogov po vseh večjih in tudi manjših mestih v državi. Svojo odsotnost sta v zadnjem hipu opravičila gg. Ivan Ogrin in Lovro Pčman. O gospodarskem položaju sta poročala gg. Josip Rebek in Ivan Jelačin, g. Ciril Majcen je pa prečital na predsednika vlade naslovljeno in po zborovalcih z velikim navdušenjem sprejeto resolucijo, glasečo se:

Zbor obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev je sprejel sledečo resolucijo, s katero zahteva in prosi, da se pri reševanju naših gospodarskih vprašanj v bodoče tudi upošteva:

1. Da se takoj reši vprašanje razdelitve vseh gospodarstvenikov z noveliranjem stesnjene zakona in zakona o prisilnem ravnanju in njihovi prilagoditvi današnjim razmeram, dotlej pa da se prekine z javnimi prodajami in eksekucijami;
2. Da se z reformacijo davčnega zakonodajstva z zakonom ropet zajamči samoobdavčenje davčnih zaveznikov in uvede pravičnejše obdavčenje na ta način, da se vpele progresivno obdavčevanje;
3. Da se nobena vrsta gospodarstva ne privilegira na račun drugih in da se karteli z zakonom zabranijo;
4. Da se kupovalno-prodajne zadruge (konzumi), ki poslujejo tudi z nečlani, obdavčujejo kakor vse druge trgovine;
5. Da se prepovejo sistemi industrijskih prodajalnic in velikih magazinov, ki slojijo na načelu »Bates«, »Tate«, »Tivar« itd. Iz gospodarskih in socialnih ozirih je treba tem podjetjem enkrat za vselej prepovedati njihovo uničujoče delo;
6. Da se izvrši reforma socialne zakonodaje in jo prilagodi današnjim prikljam;
7. Da se v smislu § 384. zakona o trgovinah izvede prisilno zavarovanje obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev;
8. Da se preneha z monopolizacijo trgovine in da se ukinejo ustanove, ki so škodljive kot na pr. »Prizade« in slični zavodi;

9. da se zakonsko zaseduje in onemogoči sušarsko delo v obrti, trgovini in gostilničarstvu ter da se pobija neolajno tekmovanje;

10. da se ne daje dovoljenja za izvajanje obrti, trgovine in sličnih del osebam brez strokovne izobrazbe;

11. da se onemogoči tujcem udeležba v našem narodno-gospodarskem življenju ter da se tujim državljanom, agentom in zastopnikom prepove vsako delo. Prav tako naj se podvrže strogi reviziji vsa pooblastila, ki so bila izročena tujcem v naši državi, pri tem naj se zasliši še mišljenje naših strokovnih organizacij in zbornic;

12. da se takoj prične z osnovanjem gospodarskega sveta, v katerem bi bile zastopane vse vrste našega gospodarstva po sorazmerni njihovega gospodarskega pomena in številu pripadnikov;

13. da se banovinske in občinske davjave ukinejo, oziroma deloma znižajo na minimum;

14. da se sprejme uredba z zakonito močjo, ki naj ustavi postopanje in osovobodi od kazni gostilničarjev zaradi trošarskih ter točilniških krivd, ki so bile nenamerno izvršene;

15. da se da z zakonom potrjena svoboda zborovanja in razgovora. kakor tudi zakon o svobodi tiska, tako da bi se mi posebno v pogledu gospodarskih vprašanj mogli vedno svobodno razgovarjati in posvetovati, naša strokovni tisk pa bi mogel svobodno vsako gospodarsko vprašanje razmotriti zastopati, priporočati ter izneiti vsobno kritiko na ta način, kot je to dovoljeno v ostalih svobodnih državah.

Enaka zborovanja so bila večerj po vsej državi ne samo po večjih mestih, temveč tudi po manjših. Poročila so bila povzročila v bistvu enaka, saj gre za enotno akcijo gospodarskih krogov proti ustanavljanju velikih trgovskih hiš in za upoštevanje upravičenih zahtev in želja onih, ki najbolj občutijo težo gospodarskih razmer. Večerjašnji »Slovenec« je pa poročal o nedeljskem zborovanju trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev v Ljubljani namenoma tako, kakor da je šlo za političen shod.

tilo, sprje mnogih dejstev so pa nam izrazili tudi svoje priznanje.

Ob 17. uri so bili povabljeni na šajanko v barskem prostoru kavarne Nebotičnik, katero je izredno okusno priredil direktor Pilek s svojimi osebami. Mali harmonikarji prof. Randigaja, slasti pa solisti, so doprinesli k vselemu razpoloženju. Župan dr. Adlešič, čigar gostje so nemški novinarji bili, jih je pozdravil s kratkim nagovorom, v katerem je naglasil, da so stili med nami in Nemci čedalje bolj prijateljski v korist obeh narodov in je izrazil upanje, naj bi bili novinarji iz Nemčije ob prvi priliki spet naši gostje. Za goste je odgovoril Wilfried Bade, vladni svetnik v ministru za propagando, ki je naglasil, da bodo ravno tesnejši stiki med nemškimi in jugoslovanskimi novinarji brez dvoma pripomogli v bodočnosti, da se bodo odnosi med obema narodoma poglabili.

Vičani kralju mučeniku

Vič, 6. oktobra.

Kakor lanko leto, tako bo tudi letos nacionalni Vič dostojno počastil drugo obletnico tragične smrti našega nepozabnega kralja mučenika z žalno manifestacijo, ki bo v petek 9. oktobra ob 19.30 pred kraljevim spomenikom na občinskem trgu. Na sestanku viških društev, ki je bil preteklo nedeljo so navzoči zastopniki soglasno došli naslednji sporod žalne svečanosti: ob 19. pričetek zbiranja vseh viških društev s prapori na trgu pred župno cerkvijo, ob 19.30 odhod pred spomenik, kjer bo točno ob 19.30 žalna svečanost: 1. viška godba zaigra Chopinovo žalno koračnico, podarstava viškega Sokola br. Rudi Martinčič bo imel spominski govor o Viškem kralju, združeni pevski zbori bodo zapeli »Slava Tebi kralju mučeniku«, enominutni molk, nakar zaključijo svečanost godba z državno himno. Pozivamo vsa viška društva, da se polnoštevilno v kroju in s prapori udeležijo žalne svečanosti, vse gg. hišne posestnike pa vlijudno prosimo, da razobesijo v petek na svojih hišah žalne zastave ali državne na pol droga, v bližini spomenika pa naj od 19. dalje razsvetlijo tudi svoja okna. Uprava viškega Sokola poziva vse svoje članstvo in naraščaj, da se polnoštevilno v kroju — na levem rokavu surke črn flor — udeležijo žalne svečanosti, kdor pa nima kroja in civilni obleki s znakom, ovitim v črn flor. Spominska svečanost bo ob vsakem vremenu. Vičani pokazimo z veliko udeležbo, da nismo pozablili na svojega velikega kralja in da bomo zvesto čuvali njegovo oporoko »Čuvaljmo Jugoslavijo«.

Halo! Film za žene!

Zato da vidijo, kaj morajo storiti, če jih moške zanemarjajo, se v njihovi družbi dolgočasijo, ne nudijo nobene zabave...

Halo! Film za moške!

Zato, da vidijo v njem sebe — prevarane, uzažene, ljubosumne itd. ...

Halo! Film za hišne prijatelje!

Zato da vidijo, kakšno vlogo mora igrati pri mladih zakoncih dober »hišni prijatelj«

POLEG VSEGA TEGA PA SMEH, SMEH... NESKONČEN SMEH!

Jutri premiera veseligre! Ona: LIL DAGOVA On: PAUL HÖRIGER Hišni prijatelj: THEO LINGEN

Prijatelji moje žene V KINU MATICI

Škofjeloškega tatu še nimajo

Škofja Loka, 5. oktobra. Tstove, ki so se polastili 46.000 Din, se vedno prav pridno iščejo, ker prevladuje splošno mnenje, da storilec ne morejo biti daleč. Čeravno je bila s gotovostjo izrečena domneva, da naj bi šlo za nekakšno pomoto, ni Škofji Loka o tej pomoti znanega ničesar. Kruta resnica je, da je denar izginil. Vaska nada, da bi se vsaki z nje, ki pada predvsem na pismošče Podobnik, našel, bi bila najljubša od njega samega sprejeta z največjo radostjo, ne samo zaradi njega, marveč tudi zaradi družnice štirih otrok in žene Ivane, ki poseduje v Stari Loki št. 72 majhno hišico. Arretirance, ki so v zaporih okrajnega sodišča v Škofji Loki, pridno zaslišujejo, in morebiti se vendarle dobi nit, ki pripelje do razkritja zagnete tatvine, pa četudi so vsi sedanjim osumljenci nedolžni. Da pa bo to težko, kaže na dani, ker kovancev ni mogoče beležiti kakor papirnati denar, ki ima svoje serije in številke, pa bodo zato lahko storilec ukraden denar porabiljati, ne da bi mogel kdo sumiti, odkod izvira. Kovanci so bili zviti v role. Ni tudi izključeno, da je storilec bogati plen kje zakopal. Iskrena želja vse poštene javnosti je, da bi prišlo oblasti storilcu na sled.

Iz Kranja

— Spomina Viškega kralja Aleksandra I. Udeležitelja se bo poklonilo sokolsko članstvo v petek 9. oktobra ob pol 21. uri v talovadnici. K poklonitvi vabi uprava vse javnost. Za sokolsko članstvo je udeležba najvišja sokolska dolžnost. Obleka: krog z žalnim trakom oz. civilna s članstvom znakom ovitim v črno koprano. Poslušati vabi na bo. Zdravo!

Bratje in sestre!

Bila se črni dan v zgodovini jugoslovanskega naroda — 9. oktober, ki nam je pred dvema leti ugrabil največjega in najplemenitejšega sina Jugoslavije, nepozabnega prvega Sokola Viškega kralja Aleksandra I. Zedintelja, Vsem nam je še živo v spominu tisti usodni dan, ko je plačana roka zločinca v Marcellu ubila velikega kralja, kralja mirotvorca, kralja — Sokola. Zlasti jugoslovansko sokolstvo je posebno bridko občutilo težko izgubo svojega sokolskega kralja, saj je izgubilo v Njem svojega pokrovitelja in največjega zaščitnika, ki je posebno visoko cenil sokolsko idejo, saj je ob ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije postavil na čelo jugoslovanske sokolske armade svojega prvorojenca, našega sedanjega kralja Petra II. Jugoslovansko Sokolstvo vsak dan bolj občuti težko izgubo svojega nepozabnega kralja mučenika in Sokola, zato se bo vsako leto na dan 9. oktobra s pijeteto spominjalo Njegove tragične smrti.

Kakor lanko leto, tako bo tudi letos v petek 9. tm. ob pol 21. v dvorani na Taboru žalna svečanost za blagopokojnim Viškim kraljem Aleksandrom I. Zedinteljem, kjer bomo ponovno jasno izrekli, da

bomo zvesto čuvali zadnjo oporoko velikega kralja »Čuvali bomo Jugoslavijo« do zadnje kaplje krvi. Spored žalne svečanosti bo naslednji: 1. godba Sokola I. zaigra žalno koračnico, 2. spominski govor o kralju mučeniku govori župni podstarosta br. inž. Lado Bevc, 3. sokolski pevski zbor zapoje »Jugoslovanski zavet« in »Slava Tebi kralju mučeniku«, 4. recitacija br. Markiča »Kralju Vitezu in mučeniku«, 5. enominutni molk in državna himna.

Uprava Sokolske župe Ljubljana poziva vse ljubljanske in okoliške sokolske edince da se žalne svečanosti udeležijo polnoštevilno in sicer člani, članice in naraščaj, ki ima slavnostni krog v kroju z žalnim trakom na levem rokavu surke, ostali po možnosti v temnih oblekah s sokolskim znakom, ovitim v črn flor. Vsa društva morajo prinesiti seboj članske in naraščajske prapore, ovite s črnim florom. K žalni svečanosti so vabljeni vsa nacionalna društva in ostalo občinstvo, ki naj z nami izkaže svojo veliko spoštovanje do nesmrtnega kralja mučenika.

Uprava Sokolske župe Ljubljana.

Iz Celja

— c Tragična smrt slikarja. Kakor je našim čitateljem gotovo še v spominu, se je 22. septembra težko ponesrečil 47-letni slikar Bogomir Passero s Sp. Hudinje št. 63. Ko je delal pri hiši trgovca G. Gobca v Gaborju, je padel z lestve 12 metrov globoko ter si prebil lobanjo in brado, nalomil desno nogo, zlomil tri rebra in izbil devet zob. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je po dolgem trpljenju v nedeljo ob 10. dopoldne podlegel poškodbam.

— c Poziv članstvu Narodne odbrane. Kraljevni odbor Narodne odbrane v Celju poziva svoje članstvo, da se korporativno udeležijo sokolske komemoracije za blagopokojnim kraljem, ki bo v petek 9. t. m. ob 18.30 v veliki dvorani Narodnega doma.

— c Tri nesreče. V petek je padel 10-letni poestnikov sin Anton Felician v Sp. Krašah pri Rečici ob Savinji tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo. Pri cepljenju drv se je 31-letna dinarjarka hči Angela Verdevova v žalcu vsekala v levo roko in se močno poškodovala. V nedeljo je padel 45letni, v steklarni v Straži pri Rogatcu zaposlen delavec Jože Belcer z Broda pri Humu ob Sotli pri delu na tračnicah in si zlomil levo nogo. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

— c V celjski bolnišnici je umrla v soboto 66letna preizkušnica Ana Šketova iz Mestinja, v nedeljo pa je umrl 73letni krojač Jurij Minarič s Pristave pri Šmarju pri Jelšah. Pri Sv. Lovrencu na Pohorju je umrla v nedeljo v starosti 78 let ga. Ana Jarmerjeva, roj. Wieslerjeva, vdova po lesnem industriju Josipu Jarmerju v Celju.

— c Popravilo Celjske koče. Mestna občina celjska razpisuje oddajo kleparskih in krovskih del na poplusu Celjske koče pod Tovstom. Ponudbe je treba vložiti do srede 7. t. m. v sobi št. 9 na mestnem poglavarstvu.

— c Mestno poglavarstvo opozarja vse dijakke, pristojne v Celje, ki so bili na letošnjih naborih spoznani za sposobne za vojaško službo in želijo nadaljevati svoje študije, da najpозnejše do 1. novembra oddajo v sobi št. 6 na mestnem poglavarstvu svoje prošnje za odlog službe. Prošnje morajo biti kolikoveane s 5 Din ter priloženo maturitetno in frekvencijsko spričevalo in kolek za 20 Din. Diaki, ki jim je vojaška služba že odložena, pa morajo v istem roku predložiti frekvencijsko spričevalo kot dokaz, da še študirajo.

Iz Trbovelj

— Obletnica kraljeve smrti. Tukajšnje sokolsko društvo priredi ob drugi obletnici tragične smrti kralja mučenika v petek 9. oktobra v veliki dvorani sokolskega doma žalni koncert, na katerem bodo sodelovala tukajšnja pevstva »Zvon«, delavsko pevsko društvo »Zarja« in oktet rudniških nameščencev. Po uvodni besedi zaigra sokolski orkester Adamičev »Žalobno koračnico«, nato žalni govor, nakar zapojejo združeni pevski zbori Foersterjev »Umrl je mož«, nato deklamacija v. Tauferjeva »Na Oplenec«. Sledi Prelovčev »Oj Dobrodohe, ki ga zapoje delavsko pevsko društvo »Zarja«, zatem pa sledi violon-solo Riedingovo »Slovo«. V drugem delu sporeda je Selhova »Zdrava Marija«, ki jo bo odpel »Zvon«, kateri sledi deklamacija R. L. Petelina »Kralju mučeniku«. Po Schubertovem čelo-solo »Ave Maria« nastopi oktet rudniških nameščencev s Prelovčevim »Zadnje slovo« in Devovim »Gozdič je že zelen, nakar zaključijo žalno svečanost sokolski orkester z Locatellijev »Žalno simfonijo«.

— Sokolsko društvo vabi vse prebivalstvo, da ob tej žalostni obletnici počastimo spomin največjega Jugoslavena, kralja vitez in mirotvorca, ki je padel med delom za srečo svojega naroda, za mir med vsemi narodi. Zato smo mu ostali večni dolžniki.

— Sokolska tombola. Lepo vreme in bogati dobitki so spravili tudi na letošnjo sokolsko tombolo, ki se je vršila v nedeljo popoldne na letnem telovadšču tukajšnjega Sokola. Velike množice sreče željnega ljudstva. Tombolski ošek društva je letos posebno skrbno organiziral prodajo srečk, zato jih je prodajalec še pred pričetkom tombole zmanjkalo. Z največjo napetostjo je občinstvo pričakovalo, kdo bo postal srečni lastnik glavnega tombolskega dobitka, ki je bil tokrat lep šivalni stroj, vreden preko 3000 Din. Mnogim je manjkala le še ena številka do glavnega zadetka, tedaj pa se oglasi vsa srečna Justina Požun, prodajalka iz Trbovelj, ki je zadela šivalni stroj. Nato so naglo sledili še ostali tombolski dobitki, ki jih je bilo 15. Damsko kolo je zadela delavka Frida Jamšek, moško kolo delavka Franciska Razgoršek. Franciška, otomano delavec Alfonz Kurnik, po eno umivalno garnituro Marija Grocar iz Trbovelj II. Jožeta Pišlar, trafikantka in delavec Koritnik Franc, smuči je zadela slo-

klar Robočan Alojz iz Hrastnika, blago za moško obleko Strojčan Polonca iz Zagorja, šivano odelje Tome Zofka iz Lok, blago za moško obleko Marija Zibert, po eno košaro živil čevljar Franc Dornik iz Rimskih toplic in Levce Pavla iz Lok, 6 m baržuna delavčeva žena Vrdlan Angela, ležalni stol pa Forte Františka. Tudi ostale dobitke, ki jih je bilo preko 400, so dobili večinoma delavci in drugi revnejši sloji iz Trbovelj, Hrastnika, Zagorja in drugih krajev. Celo iz Savinjske doline so prišli mladi ljudje na sokolsko tombolo, seveda so odhajali večinoma praznih rok in razumljivo mnogobolj ozlovoljeni, kakor oni Trboveljčani, ki niso nič zadeli, ker so napravili dolgo pot iz Savinjske doline v Trbovlje zastopaj.

— Slana. V nedeljo in večerj je padla tudi v naši dolini močna slana, ki je zelo škodovala ne le jezenskemu cvetju, marveč tudi pozni povrtini. Ovetje, ki ni bilo pravčasno zavarovano, je kakor poparjeno in se ne bo več opomoglo, razen zimskih rož. Tudi paražniki so uničeni, kolikor še niso dozoreli. Tudi solata in drugo občutljivejšje sočvje je kakor požgano, ker naše gospodinjje niso pričakovale tako močne slane, ki je začetkom oktobra, zlasti v naši dolini že dolgo let ne pomnijo.

Iz Zagorja

— Komemoracija ob drugi obletnici tragičnega dogodka v Marseju se bo vršila v četrtek 8. t. m. ob 20. uri v Sokolskem domu. Pričakujemo, da se bo naša javnost v polni meri odzvala ter pokazala, da je znala ceniti nesmrtno delo velikega Zedintelja. Vstop je seveda prost.

— Odpuščanje apneničarjev. Kljub nedavno sprejeti kolektivni pogodbi med delavci pri apneničarjih in TPD je bilo nenaodoma odpuščenih 23 apneničarjev, ki so zdaj na cesti brez kruha. Dogodek je tik pred zimo povzročil mnogo razburjenja pa tudi skrb, saj nihče teh ne ve, s čim in kako bo pretekel zimo do pomladi, ko bo večje povpraševanje po apnu. Umestno bi bilo, da bi se za prizadete našlo pri drugih rudarskih napravah vsaj zasolino zaposlenje. Z malo dobre volje bi nemara vendarle šlo.

— Pojasnilo porabnikom vode. Zadnje čase je nastalo precejšnje pomanjkanje vode posebno na višjih ležečih točkah vodovodnega okoliša. Proti pričakovanju tudi zadnje deževje ni spremenilo položaja, kar je povzročilo neupravičene kritike. Od vodovodnega mojstra g. Jožeta Turka smo dobili sledečo razlago za ta pojav: Na podlagi natančnih meritev izza nekoliko let nazaj se da ugotoviti, da se posledice izdatnega deževja ne prikažejo takoj ampak šele dva do tri mesece kasneje, koliko potrebujejo zemeljske plasti, da se napoje in prevleče vode oddajo izvirov. Torej: če začne deževati danes, bodo posledice vidne šele po dveh do treh mesecih. Zadnja meritev je izkazala, da je bila treba 14 minut, da se je natekla normalna mera 5450 l vode ali v 12 urah 280.368 litrov vode. To je še dovolj ugodno če pomislimo, da se je ista količina v največjem pomanjkanju vode natekla 17 minut, dočim se da v najboljšem primeru napolniti že v 9 in pol minutah (mišljena je količina 5450 litrov). Toliko v blagohotno vednost, da ne bo nepotrebne kritike.

— Rdeča krpa je naslov vlezabavne komedije, s katero bo sokolsko gledališče otvorilo letošnjo sezono v nedeljo 11. t. m. ob pol 20. uri. Sokolsko gledališče si je že lani pridobilo stalen krog Hubertjev, zato ni treba še enkrat zagotoviti, da tudi letos ne bo razočarano. Pridite!

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 6. oktobra katoličani: Bruno.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ave Maria (Osmajljeno srečo)
Kino Ideal: Kralj ciganov.
Kino Sloga: Broadway Melody.
Kino Union: Inkognito.
Kino Šiška: Carizim gardist.
Kino Moste: Zene slavljajo.
Kino Kodeljevo: Junak nad junaki.

DEJURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hobevar, Celovška cesta 62, Garlus, Moste, Zalogška cesta.

Počili boste od smeha, če boste gledali STANA LAUREL in OLIVERJA HARDY-JA v stajni burki Neustrašna tovariša JUTRI V KINU SLOGI!

Izlet železničarjev v Ptuj

 Galopne in kasaške dirke priredi
Kolo jahačev in vogačev
v zvezi z Jezdnim odsekom
Ljubljanskega Sokola
dne 11. oktobra na vojaškem vzhvališču, Fužine
pri Ljubljani. • Začetek ob 14. uri

Osterca je priznal ves kulturni svet

Iz razgovora s skladateljem, ki ustvarja — v kavarni

Šahisti v »Zvezdi« so bili hudi, ker sem jim ga izvalil iz razgovora. Slavko Osterc je navdušen šahist. Ljubljanski šahovski levi trde, da je trd oreh. Da je Osterc tudi naš edini skladatelj, ki ga danes priznava ves kulturni svet, da je tudi naš najplodnejši ustvarjalec, pa pričajo sledeče vrste. — V teku zadnjega leta, mi je pripovedoval g. Osterc, sem kompoziral dva orkestralna opusa, prvega je naročil dirigent Herman Scherchen lani na festivalu v Pragi za svojo novo edicijo »Ars viva« s sedežem v Bruslju in Curihu. Kakor mi je sporočil, upa, da bo krstna izvedba tega dela letos v Londonu z znamenitim BBC orkestrom. Zadnje moje delo je pa »Mouvement symphonique«, ki sem ga posvetil K. B. Jiraku in ki ga bodo izvajali prvi v Lvovu za klavir sem napisal pet »Aforizmov«, ki jih je krstila v bratislavskem radiu pianistka Liza Fuchsova. Obenem je izvajala »Zloglasno« Toccato. Oboje bodo izvajali 8. oktobra tudi na koncertu Pfitomnosti v Pragi.

Za festival ljubljanske Glasbene Matice, ki bo o binkošnih drugo leto, sem zložil četrtinsko kantato za ženski zbor, alt-solo in devet instrumentov na Selikarjev »Cvetovi beže«. Kot prvi sem v tej skladbi uporabil v četrtinskem sestavu tudi harfo.

Na turnejskih repertoarjih imajo poleg Fuchsove moje skladbe še slavna pianista Reiner in Süskind, oboje iz Prage, saksofonist Sigmund Rascher iz Kodanja, violonist Viktor de Winterfeld in Praški pihalni kvartet. Češka Filharmonija in praški orkester radio žurnala dajo vsako moje novo orkestralno skladbo takoj na program. Poleg tega sem v Varšavi na orkestralnih koncertih pod vodstvom dirigenta Fitelberga vsako leto na programu. Letos na primer imam to »nesrečno«, da bo Češka Filharmonija izvajala 20. januarja 1. 1937 moj »Passacaglio« na četrtem abonemskem koncertu, približno v istem času pa je to delo tudi na sporedni simfonijni koncertu radia Varšava. Ker imam samo enojen material, moram zaradi tega žrtvovati najmanj mesec dni za prenosovanje.

Prasko izvedbo Passacaglio vodi mladi dirigent Ancerl, ki bo kot gost dirigiral moj Mouvement tudi v Lvovu. Verjetno je, da bodo to delo izvajali še to sezono tudi v Pragi. V Radio Praga bo Ancerl dirigiral tudi moj »Religioso«, katerega partitura je izšla junija v ediciji naše Glasbene Matice. To je prva orkestralna skladba, ki je izšla v tej založbi in sem Glasbeni Matici za to dolžan veliko zahvalo. Pihalni kvintet in Religioso mi bodo izvajali to sezono tudi v Kodanju. Kakor je doslej določeno, jo bo dirigiral Drago Sijanec, dirigent našega radio orkestra, po en koncert v radiu na Dunaju, v Pragi in v Kodanju. Ob tej priliki namerava izvajati moj »Koncert za orkester«.

Odlična praška altistka Marta Krasova je našedla mojo »Procesijo« in »Vrat« s klavirjem in štiri Gradnikove z godalnim kvartetom. Ondričkov kvartet ima naštudiran moj II. godalni kvartet. Sukov kvartet iz Čeških Budjovic pa moj I. godalni kvartet. V Herjogenboschu na Holandskem študirajo moj »Magnificat« za zbor in orkester. V Buenos Airesu so izvajali mojo suito za violino in klavir, katere premiera je bila v Londonu z Winterfeldom. Wiener Frauenkammerchor je priredil v marcu letos zanimiv koncert sodobne glasbe. Stravinskaga so izvajali v rusčini, Bartoka v madžarščini, Szymanovskega v poljščini, Deliusa v angleščini, Francaisa v francoščini. Časlovo v italijanski, moja Procesija pa v slovenščini. Pela jo je češka sopranistka Manja Ondričkova. V Varšavi so izvajali moj Procesijo v poljščini na konornih koncertih, poleg tega so izvajali tudi Toccato.

Skladatelj dr. Milojević mi je sporočil, da bo priredil radio v Beogradu moj večer. Na sporedni bodo, saksofonska soneta, partita za čelo in klavir ter pesni. Na ljubljanskem festivalu Glasbene Matice upam na izvedbo klavirskega koncerta, ki je imel lani na 13. mednarodnem glasbenem festivalu izreden uspeh.

Mnogo se udeležujem kot članek v mednarodnih glasbenih revijah. V Montevideo je izšel dolg članek o jugoslovanski glasbi, članek o slovenski moderni glasbi pa izide v Buenos Airesu. Za praški »Rytms« sem prispeval lani studio o Albanbergovem novem violinskem koncertu. Baš te dni sem pa poslal tej reviji članek »o kritiki in kritikah«.

Za 15. mednarodni festival v Parizu, ki bo junija drugo leto ob priliki svetov-

ne razstave, sem član glavne žirije, ki bo sestavila spored za prireditve. Zastopam interese Jugoslavije, Češkoslovaške, Poljske, Sovjetske Rusije, Bolgarije in interese nemških emigrantov. Ob tej priliki naj povem, da sem samo v Nemčiji na in-

deksu. Violonist Karlo Rupel, ki bo na Dunaju izvajal jugoslovanski koncert, je vzel v program dve moji skladbi. Pianist Lipovšek pa študira nekatera moja klavirska dela za svoj koncert slovenske klavirske glasbe. Dr. Svára in naštudiran program za naš radio iz samih mojih klavirskih skladb. Stalno me pa pojo Djundjencova, Golobova, Betetto, Janko, Fratrikova, Petrovič, Nuri Bahrija-Hadžić iz Beograda in drugi pevci.

— Kako je s naraščanjem gospod Osterc? — Solsko leto mi vzame precej časa, toda delam z veseljem. Ker sem vzgojil že lepo število mladih skladateljev, ki so se že v mojstrovskih solah v inozemstvu odlično uveljavili, in pridno delajo. Omenim naj profesorje Šivica, Lipovška, Leokovica, Šturma, Zebreta, Hrovatina iz Ljubljane in prof. Pahorja iz Maribora. Od svojih sedanjih gojencev stavi velike nade v Petra Liparja iz Kamnika. Dragotina Cvetka iz Maribora, Sama Hubada iz Ljubljane in med najmlajšimi Primoža Ramovša.

— V čem je bistvo vašega ustvarjalnega dela kot nove glasbene struje?

„Astrološki“ konec krize

Skrivnost, ki jo je zaupal javnosti naš domač astrolog

Dan za dnem čitamo, da je krize prav za prav že konec. Sami vi, gospod glavni, ste priobčili v vašem cenjenem listu zanimiv članek o prerokbah faraonov, ki so jih našli v nekakih kamrih v piramidah ali kje. Pred dnevi ste pa celo hoteli dokazati, da te in slične prerokbe niso brez podlage. Članek o bujni gradbeni sezoni v tem letu je namigaval, da je gradbena delavnost po več letih krize oživela, kar naj bi bil, če ne naravnost dokaz, gotovo pa indic, za pesimiste pa nekakšen sum, da se bliža konec krize. Da, gospod glavni, tiste prerokbe faraonov mi kar ne gredo iz glave. Pomislil sem, kako so mogli ti ljudje prerokovati dogodke za stoletja in tisočletja naprej. Rešil sem to zagonetko vsaj zdi se mi, da sem jo rešil. Spomnil sem se, da so stari Egipčani bili vneti — astrologi. Ker je moglo po konstelaciji planetov za stoletja naprej napovedati njih dober ali slab vpliv na ljudi, kakor trde sodobni astrologi, je torej več kakor verjetno, da so bile zvezde tisti vir, iz katerih so faraoni črpali svojo preroksko modrost.

Tudi v Ljubljani imamo astrologa. Ker je zima potrkala na vrata in me je zeblo v noge, sem šel peš do njega v ljubljansko predmestje. Če se mi vse ponesreči, sem si mislil, vsaj noge si bom ogrel. In glejte, odšel sem iz podstrešne sobice našega domačega astrologa z zaupano mi skrivnostjo, da je pretekli ponedeljek začel »astrološki« konec krize, kar mi ni ogrelo samo nog, marveč vse život. Morda me bo ta skrivnost grela sploh vsi zimo, ne bo mi treba kupiti plašča in galoš in tudi Čebinu ne odraditi kovačev za premoč, morda. Sicer pa vse skupaj šlo precej dramatično. Potrkam, čakam, spet potrkam, nič. Kar se oglasi moški glas, kakor da bi ušel iz astralnih sfer. Vstopim. Gospod astrolog je sedel za mizo in me ni blagovolil pogledati. Zatopljen je bil v horoskop, v katerem je meril kote in razdalje. V borni izbici je bilo vse nekako astrološko, kakor da ni od tega sveta. Nebesne karte, kup debelih knjig, čudna živalska znamenja po stenah, globus, tabele in instrumenti...

— No, dragi prijatelj, kaj bi radi? me je vprašal naposled. Njegove oči so se čudno lesketale, kakor da izžarevajo nevidne žarke Marsa.

— Kako bi vam povedal, sam ne vem, saj se hoste smejal!

— Pomirite se, je dejal astrolog, meni lahko vse zaupate. Kaj vas teži? Vse je človeško, kar se na tem svetu zgodi, vse je človeško. Ali ste nesrečno zaljubljeni, ali

— Moja amer je skrajna levica. Problem nove harmonije in kontrapunkta so rešili Schönberg, Stravinski, problem oblike pa z velikim uspehom rešuje Habova šola v Pragi in moja šola v Ljubljani. Pripravi smo, da morajo imeti nove ideje tudi nove oblike. Dunajski šola (Schönberg-Berg) je prišla s čudovitim elementom nove ideje v tradicionalni obliki (fuge sonate), mi pa smo za oblike, kjer izpade silna sekvenca in repiza, sploh vso ponavljanje. S klavirskim koncertom in s saksofonsko suito sem ta problem docela rešil, kar mi potrjuje izredno ugoden sprejem teh mojih del pri vseh festivalnih kritikih in spontano navdušenje mednarodne publike. Moja načela glede tega bodo opisani v obširni knjigi dr. Milojevića o moderni jugoslovanski glasbi, ki bo kmalu izšla v Parizu. V Beogradu imam dosti somišljenikov, med zagrebškimi pa najbolj cenim Gotovca in Papandopulo, ki je zdaj v Splitu. Mlajših pa ne poznam.

— Kako se kaj razumete z našimi domaćimi kritiki?

— Vsi naši glasbeni kritiki so kot skladatelji usmerjeni drugam kakor jaz. Edini, ki se lahko življava v mojo smer, je skladatelj Adamič. Dobra prijatelj sva pa z Ristom Savinom in z Lajovicem. Čudim se, da mi očitajo anacionalnost v glasbi, povsod drugod po svetu pa ugovarjajo, da so moje skladbe kljub nacionalni notni tehničnosti na svetovni višini.

— Kako in kdaj komponirate?

— Komponiram samo v kavarni, kjer je življenje. Seveda nosim ideje mesece in mesece v sebi, preden jih uresničim. Doma izvršujem samo mehanična dela. Svoj pišči prosti čas pa posvetim šahu in — krokanju.

— cmze-

vam je žena nezvesta ali hočete zadeti v loteriji?

— Vse to, gospod astrolog, toda našo javnost vse to prav malo zanima. Pač pa bi jo zanimalo, kaj pravite o krizi. Ali jo je res že konec?

— O krizi? Prišli ste o pravem času. Ne rad govorim javnosti, ker je neverna, kakor Tomaž, toda naj bo. Saj vem, da ne bodo verjeli, toda naj bo. Javnost verjame šele tedaj ko ima polne želodec in polne denarnice. Pa naj bo.

V ponedeljek, 28. septembra sta stvorila dva glavna planeta katastrofalen stav. V ostrem kotu 45 stopinj sta bila. Morda sto let ne bosta več v tako ostrem nasprotju. Ta položaj teh dveh planetov povzroči veliko zmedo v politiki in gospodarstvu. Od ponedeljka naprej se bosta začela pomikati vsak v svojo smer in ostro njunega katastrofalnega vpliva se bo s tem manjšala. Približno danes leto, torej septembra leta 1997, bosta v dobrem stavu in s tem bo za dolga leta kriza končana. Astrološko gremo proti koncu krize.

— Pa katere sta ta dva planeta?

— To naj vas ne zanima, dragi gospod, in tudi javnosti to nič ne briga. Če verjamete je dobro, če ne verjamete, je tudi dobro. Zbogom!

— Pa vendar, prosim, še trenutek, ali ni vse ta vaša astrologija svoje vrste samoprevara in neumnosti?

— Kaj bledate, Kepler je veroval v zvezde! Vi ste otrok prirodoslovne dobe kakor večina vaše takozvane javnosti. Vam ni pomoči. Ali ste kaj čitali že o hormonih? Glejte, znanost je potrdila z njimi tisto staro »habejevernost«, kakor so izražate, o življenjskem ciklusu. Pogledajte vse te knjige in instrumente. Podlaga za vsak horoskop, ki ga izdelam, je znanstvena, matematična in astronomska. Prognoza je intuitivna. Ali delajo sodobni zdravniki prognozo kaj drugače? Ali ste že čitali kaj o enojanjih dvojčkih? Dokaz, jassen dokaz so, da poteka življenje človeka po določenih zakonih usode, ki je vsakemu zapisana v zvezdah. Sicer pa ni nobene vede, ki bi se mogla pohabati z več tisočletnim izku- stvom, kakor to lahko stori — astrologija. Ponovim: Zbogom!

Odšel sem, oči so se mu čudno ikrile, kar nekako strah se me je polastil. Pa kaj bi tudi dražil človeka, ki mi je zaupal tako skrivnost. Odšel sem z skrito željo, da bi ne bilo konec krize samo astrološko, temveč tudi sicer, na vsej črti, ali kako bi že rekel.

Figl.

Nov rekord v stratosferi

Angleški letalec Swain je dosegel višino 15.239 m

Angleški letalaki častnik Swain je dosegel v novem letalu posebne zgradbe višino 15.239 m in s tem nov rekord v stratosferi. Rekord, ki ga je dosegel pred kratkim Francos Detres, je prekosil za 387 m. Swain poroča, da sta se mu v višini 15.000 m zaščitna šipa pred očmi in obleka pokrila z debelo ledno skorjo, tako da ni ničesar videl. Oriental se je samo še po skajzu sončnih žarkov. Nenadno ga je začelo dušiti in je mislil, da mu aparat s ki-

sikom ne deluje več. Ni mu uspelo odpreti okna pred sedežem, zato si je z nožem razrezal čelado. Letalo je bilo med tem padlo na 4.500 m. Stroj ima namreč pripravo, ki avtomatično ustavi motor, če postane pilotu slabo, tako da prične letalo takoj padati v drsalnem poletu. Swainovo letalo je v ostalem največje enosedelno na svetu in sta ga izdelali tvrdki Bristol Aeroplane Company in Junkersova družba.

Mrtvec hodi živ po svetu

Fingirana smrt z utopitvijo

Kibble in Brownhill je velika tvrdka za prodajo premoga v mestu Prestonu v Lancashireu. G. Kibble je v avgustu odšel s svojo ženo v morsko kopališče Worbarrow Bay na oddih. 6. avgusta je plaval daleč ven na morje in je ob takrat izginil. Zaman ga je žena čakala, da se vrne in poslala ribiče za njim, da bi ga poiskali. Zalostna se je vrnila domov z zavestjo, da je njen mož utonil. Te dni so ji sporočili, da so valovi naplivali na obrežje otoka Wigha truplo moža, ki je moralo že dje časa plavati v slani vodi. Nihče bi ga ne mogel identificirati po njegovi zunanosti, ker je bilo preveč razpadlo, toda zobozdravnik iz Prestona, ki se je udeležil ogleda, je v njem spoznal Kibblea po zobovju. Plombe in krone v tem zobovju so se natančno skladale s tistimi, ki jih je bil izdelal za Kibblea. Truplo so spravili v Preston in določili pogreb.

Pokojniki kompanjon Brownhill je tega dne zaprl trgovino, da bi opravil vse formalnosti namesto strle vdove. Baš se je vračal črno oblečen iz mestnega doma, ko je na cesti srečal — mistra Kibblea. Mister Brownhill se je tako prestrašil, da je utegnil še napraviti križ, toda z mesta se ni mogel ganiti. S široko odprtim pogledom je sledil svojemu živemu mrtvemu kompanjonu, ki ga po vsej priliki niti ni bil opazil. Videti je bil nekaj spremenjen, nosil

je majhne brke in rožene naočnike, ni pa bilo dvoma, da je to mož, ki ga bodo v nekoliko urah pokopali.

Ko se je vrli g. Brownhill malo zavedel, je seveda takoj opozoril policijo, ki se je takoj z vsemi močmi spravila na delo. Dve uri pozneje, tik pred njegovim pogrebom, so mistra Kibblea aretirali. Kakor se je sedaj izkazalo, je bil v resnici Kibble in je živel v bližini Prestona pod imenom mr. Kingsleya. Dne 10. avgusta se je bil vselil v hotelsko sobo, ki jo je bil najel. Sedaj so ga zaslišali. Mož je izpovedal malo čudne stvari. »Kakor je moja žena pravilno navedla«, je dejal, »sem 6. avgusta odplaval z obrežja Worbarrow Baya. Odtlej me je zapustil spomin. Spominjam se šele trenutka, ko sem v Bournemouthu stopil na vlak, da bi se odpeljal v Preston. Od tam sem šel peš v Dibleton in si najel sobo v hotelu, ne da bi prav za prav vedel, zakaj to delam. Svoje ime sem bil pozabil in sem si izbral ime Kingsley zato, ker je bilo moje perilo označeno s črko K. Na ugovor, da je imel tedaj, ko je odplaval, na sebi vendar samo kopalne hlače, a nič perila, ni vedel nesrečni Kibble nobenega odgovora. Policija se za sedaj zanima podrobnosti za njegovo življenje, ker misli, da je imel čudni živi mrtve kakšne poslovne ali zasebne razloge, da je fingiral smrt zavoljo utopitve.

Nepismenost v Italiji

Med 100 Italijani je 21 nepismenih oseb

Italija se že leta trudi, da bi odpravila nepismenost med svojim prebivalstvom. Na zlic vsem napotom, pa se je ponekod okoli še mnogo tega zla. Najnovejša uradna statistika govore, da je v Italiji danes še vedno 7,5 milijona analphabetov, to bi bila polovica prebivalstva Jugoslavije. Moških je nepismenih tri milijone, žensk pa 4,5 milijona. Med sto Italijani je 21 nepismenih.

Kar se tiče nepismenih med rekruti in novoporočenci jih je najmanj v južni Tirolski (Tridentka Benečija), namreč 0,1 od-

stotka. Tudi na Piemontskem, v Lombardiji in v Laguriji je razmeroma malo rekrutov in novoporočencev, ki bi ne znali pisati in čitati. A že v Laciji, deželji okrog Rima, je med rekruti 6,8 in med novoporočenci 7,5 odstotka nepismenih. V Kalabriji je nepismenostna stopnja še višja (35,1 odst.). Na Sardiniji ne zna isto tako vsak tretji rekrut ne čitati ne pisati. Povprečno je v Italiji nepismenih 11,1 odstotka rekrutov in 10,6 odstotka novoporočencev.

Zaklad na dnu morja

Dvig ladje z zlatim tovorom po 156 letih

Po več nego triletnih naporih je uspelo znamenitu ameriškiemu strokovnjaku za dviganje potopljenih ladij Simonu Lakeu s pomočjo priprav, ki jih je sam zgradil, najti britsko fregato »Hussare«, ki se je potopila leta 1780 v Long Island Sundu z velikim zakladom srebra in zlata.

Lake si je pridobil vse pravice za dvig te ladje, ameriški zakladni urad zahteva samo izročitev 10 odstotka vrednosti zaklada,

ki se ga nadajajo v ladijnem trupu. Fregata »Hussare« je odplula v omenjenem letu, da bi prenesla to zlato in srebro angleški finančni upravi. Po starih zapisih je v bližini tako zvanih Pekenekih vrat nasleda na klet in se potopila. Na krovu je imela baje 10 zabojev čistega srebra in 4 zabojre zlata v vrednosti kakor 5 milijonov dolarjev.

in svetloznanke odklanjajo vsi. Dobri dve tretjini sta glasovali za črnolase. Tudi za kadilke se Angleži ne ogrevajo, po večini pa odklanjajo tudi žene v poklicih.

V ZENITOVANJSKI POSREDOVALNICI — To dekle je marljivo, lepo in bogato. Jamčim vam za srečen zakon, kakor brivec za trajno ondulacijo.

— Kako to?

— No, za šest mesecev.

TRGOVSKA TAJNOST

Sodnik: Povejte mi samo, kako ste mogli vlomiti v tako dobro zavarovano blagajno?

Vlomilec: Oprostite, gospod sodnik, to je moja trgovska tajna.

EMILE GABORIAU ZAKONSKI IN NEZAKONSKI ROMAN.

Bolnica se je premetavala pod odejami, njen obraz je bil modrikasto bled kakor da ni nobene kapilice križi več v njenih žilah, oči so se ji mirzljivo iskrale. Razpušeni lasje so ji pokrivali lica in ramena, da je bil pogled na njo še groznejši. Zdal pa zdaj se ji je izvil iz grla zamolklo stopenje ali pa je izgovarjala nerazumljive besede. Včasih jo je posebno huda bolečina prisilila, da je kriknila: Ah, kako strašno trpim! Noela ni več spoznala.

— Vidite, gospod, — je dejala služkinja.

— Da, kdo bi bil mogel slutiti, da bo njena bolezen tako hitro napredovala... Brž hitite po doktorja Herve. Naj vstane in takoj pride, recite mu, da je to zame.

Sedel je v naslanjajo k bolniški postelji.

Doktor Herve je bil Noelov prijatelj, njegov bivši sošolec.

Ko je prišel na hitro roko obločen, je bilo njegovo prvo vprašanje:

— Kaj se je pa zgodilo?

Noel mu je stisnil roko in namestu odgovora je pokazal na posteljo.

Zdravnik je vzel luč in pregledal bolnico. Čez pičlo minuto se je vrnil k prijatelju.

— Kaj se je zgodilo?, — je vprašal naenkrat.

— Vse moram vedeti.

Advokat je pri tem vprašanju zadrltel.

— Vse vedeti, vse vedeti, — je zajekal.

— Vse! — je odgovoril Herve. — Tu gre za vnetje možganov. Pomota je izključena. To ni navadna bolezen. Kaj jo je povzročilo? Tu ne gre za bolezen možganov ali hrbtenice, temveč za pretresljiva duševna doživljanja. Za globoko žalost, neprilagodljivo katastrofo.

Noel je spretno prekinil svojega prijatelja in ga potegnil za seboj k oknu.

— Da, dragi prijatelj, — je dejal tiho, — gospo Gerdyjevo je zadelo strašno gorje; razjeda jo grozna bolezen. Čuj, Herve, zaupam ti kot poštenemu možu in svojemu prijatelju najino tajno: Gospa Gerdyjeva ni moja mati. Oropala me je vsega, da bi pridobila svojemu sinu moje ime in moje premoženje. To podlo prevaro sem odkril pred tremi tedni. Ona to ve, groza jo spreleva, strah jo je pred posledicami in od tistega trenutka vidno pešajo njene moči.

Advokat je pričakoval, da bo zdravnik od presenečenja kriknil, ali da ga bo obsel z vprašanji, toda zdravnik je spregel to zaupno vest brez najmanjšega presenečenja. Smatral jo je za nujno informacijo, da bi vedel, kako naj zdravi bolnico.

— Tri tedne, — je dejal čisto, — s tem je vse pojasnjeno.

— Ali mi nič tožila?

— Da, tožila je, da jo strašno boli glava, da se ji dela slabo in da jo trga po ušesih. Misla je, da

je vse to samo migrena. Toda, prosim te, Herve, ne prikrivaj mi ničesar. Ali je njena bolezen res nevarna?

— Tako nevarna, dragi prijatelj, in navadno s tako žalostnim koncem, da šteje zdravniška veda na prvih primere ozdravljenja.

— Ah, križi božji!

— Prosil si me, naj ti povem resnico in zgodila se je tvoja volja. In če sem imel žalosten pogum povedati ti to, sem storil to samo zato, ker ta uboga žena ni tvoja mati. Da, izgubljena je, razen če bi se zgodil čudež.

VI.

Na kolodvoru St. Lazare je odbila ura enajst, ko je stopil oče Tabaret iz svoje hiše s polno glavo tega, kar mu je bil povedal Noel.

Cepprav se mu je mudilo k preiskovalnemu sodniku, ni vzel izvoščka. Čutil je potrebo po hoči. Prišel je v ulico Chaussee d'Antin, nadaljeval je pot čez bulvar, kjer so bile kavarne lepo razsvetlene, in zavil v ulico Richelieu.

Stopal je, ne da bi vedel, kaj se godi okrog njega in spodkajal se je na kotanastem hodniku. Če je bil ubral pravo pot, se je moral zahvaliti samo svojemu čisto mehaničnemu gonu. Njegov duh je plaval po poljanah verjetnosti in v temi je sledil tanki nitki, ki je bil njen nevidni konec ujel v La Jochere.

— To je sreča, — je mrmral oče Tabaret sam pri sebi, — kako neverjetno naključje! Gevrol se je

motil. Naključje je še vedno najboljši policijski agent. Kdo bi si bil izmislil podobno zgodbo? Vohal sem v tem okrota, toda komu bi bila prišla na misel zamenjava? To je že tako obrabljeno sredstvo, da si ga pisatelji ne upajo več uporabljati. To dokazuje jasno, kako nevarno je, če ima policija predsojke. Groza je nas neverjetnosti, a ta neverjetnost je resnična. Vse je mogoče.

Današnjega večera bi ne bil prodal niti za tisoč dukatov. Z enim udarcem ubilem dve muhi. Pravil izročim morilca, Noelu pa izdatno pripomorem k temu, da bo dosegel priznanje svojega rodu.

Smejati se moram, da zasleduje Gevrol tistega moža z uhani. Kar išči ga, fant, kar išči! To se bo jezil! Smrtno me bo sovražil. Toda kaj zato. Če bi mi hotel kaj storiti, se bo že Daburon zavzel zame. Temu bo pa gotovo odleglo. Ga že vidim, kako odpira oči, ko mu povem: Ga že imam. Lahko bo ponosen, da me je odvrnil od napačne poti. Ta proces mu prinese slavo, kajti pravica ni pravica. V najslabšem primeru dobi red častne legije. Tem bolje. On niti ne slut, kaj se je ta čas pripetilo. Če spi, mu pripravim prijetno presenečenje.

Zdal pa mir in lepo vedenje, na mestu smo.

Daburon je legel spat, toda svojemu slugi je dal potrebna navodila. Očetu Tabaretu je bilo treba samo izgovoriti svoje ime in takoj so se odprla pred njim sodnikova vrata.

Čim je zagledal policista, se je sodnik dvignil na posteljo.